

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING BILISH FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI

Ulasheva Nafisa Ximmat qizi

Alfraganus unversiteti 1-kurs magistranti

e-mail: ulashevanafisa4@gmail.com

Zamonaviy ta'lim jarayoni jamiyatning intellektual rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish ularning kelajakdagi pedagogik faoliyatida muhim omil hisoblanadi. Ta'lim tizimining jadal rivojlanishi va global miqyosda ro'y berayotgan innovatsion o'zgarishlar bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish masalasiga yangicha yondashuvni talab etmoqda. Ta'lim sohasidagi zamonaviy tendensiyalar, xususan, raqamlashtirish, sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi va masofaviy ta'limning keng tarqalishi pedagogik kadrlar tayyorlash tizimini tubdan qayta ko'rib chiqish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagogik kadrlar tayyorlash sifatini oshirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "Yangi O'zbekiston - maktab ostonasidan, ta'lim-tarbiya tizimidan boshlanadi" tamoyili asosida ta'lim sohasida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu islohotlarning markazida, albatta, zamonaviy fikrlaydigan, innovatsion yondashuvlarni qo'llay oladigan pedagogik kadrlar tayyorlash masalasi turibdi.

Innovatsion ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishning samarali mexanizmlari interfaol ta'lim metodlari, loyiha-tadqiqot texnologiyalari, muammoli ta'lim usullari va case-study metodikasidan kompleks foydalanishni talab etadi. Bundan tashqari, raqamli ta'lim muhitini yaratish, kasbiy rivojlanish tizimini takomillashtirish va ta'lim jarayonini individuallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bilish faoliyatini rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari raqamli transformatsiya, globallashtirish va xalqaro integratsiya, uzluksiz ta'lim paradigmasi hamda kompetensiyaviy yondashuvni o'z ichiga oladi. Bu tendensiyalar bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishga yangicha talablar qo'yimoqda va yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan

birga, bu jarayonda an'anaviy pedagogik qadriyatlar va milliy ta'lim an'alarini saqlab qolish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimining eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bu jarayon kompleks yondashuvni talab etadigan murakkab pedagogik hodisadir. Innovatsion ta'lim sharoitida bilish faoliyatini rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarni ustuvor deb belgilash mumkin:

Birinchidan, bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim talabidir. Bu nafaqat axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalari, balki raqamli muhitda samarali ishlash, virtual ta'lim platformalarini boshqarish va raqamli resurslarni yaratish qobiliyatlarini ham o'z ichiga oladi.¹

Ikkinchidan, kreativ fikrlash va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirish zamonaviy o'qituvchining muhim kompetensiyasi hisoblanadi. Bu orqali bo'lajak o'qituvchilar ta'lim jarayoniga yangicha qarash, nostandart yechimlar topish va o'z faoliyatlarini doimiy ravishda takomillashtirib borish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Uchinchidan, uzluksiz kasbiy rivojlanish va mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirish bugungi kun talabidir. Tez o'zgaruvchan ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini muntazam yangilab borish qobiliyatiga ega bo'lishlari zarur.

To'rtinchidan, pedagogik ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini modernizatsiya qilish, zamonaviy o'quv-laboratoriya jihozlari bilan ta'minlash va innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish orqali bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini yanada samarali rivojlantirish mumkin.

Beshinchidan, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va mahalliy sharoitga moslashtirib joriy etish orqali bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishning yangi imkoniyatlarini yaratish mumkin.

---

¹ Johnson, K. & Smith, L. (2023). Digital Competencies in Teacher Education. *Educational Technology Research and Development*, 71(2), 45-62.

Bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish jarayonida zamonaviy ta'lim tizimining bir qator xususiyatlarini hisobga olish zarur. Safarov (2023) ta'kidlaganidek², bugungi kunda pedagogik ta'lim jarayonida quyidagi innovatsion yondashuvlarni joriy etish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda: integrativ yondashuv, modulli ta'lim tizimi, loyiha-tadqiqot faoliyati va raqamli ta'lim muhiti.

Integrativ yondashuv bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishda fanlararo aloqalarni kuchaytirish, nazariya va amaliyot birligini ta'minlash imkonini beradi. Bu yondashuv orqali talabalar turli fan sohalaridagi bilimlarni sintez qilish, ularni amaliy faoliyatda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishlari mumkin.

Bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli alohida ahamiyat kasb etadi. Virtual ta'lim platformalari, raqamli kutubxonalar, onlayn ta'lim resurslari va masofaviy ta'lim texnologiyalari bo'lajak o'qituvchilarning bilim olish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirmoqda. Bu esa o'z navbatida pedagogik ta'lim tizimida yangi yondashuvlarni joriy etish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda.

Bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni joriy etish, raqamli kompetensiyalarni shakllantirish, kreativ fikrlashni rivojlantirish va uzluksiz kasbiy o'sishni qo'llab-quvvatlash bilan chambarchas bog'liq.

Shunday qilib, bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish masalasi kompleks yondashuvni talab etadigan va muntazam takomillashtirishni taqozo etadigan jarayon hisoblanadi. Bu jarayonning samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim muassasalarining innovatsion salohiyati, professor-o'qituvchilar tarkibining kasbiy mahorati va zamonaviy ta'lim texnologiyalarining samarali qo'llanilishiga bog'liq.

Xulosa qilib aytganda, interfaol ta'lim metodlari, loyiha-tadqiqot faoliyati, muammoli ta'lim hamda raqamli ta'lim muhitini shakllantirish bo'lajak o'qituvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishda muhim omillardan hisoblanadi. Shuningdek, xalqaro tajribani o'rganish va uni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish orqali pedagogik jarayonni takomillashtirish imkoniyati kengaymoqda.

---

² Сафаров, Ш.А. (2023). Олий таълим муассасаларида бўлажак ўқитувчиларнинг касбий компетенцияларини ривожлантириш. Тошкент: "Фан ва технологиялар" нашриёти.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Сафаров, Ш.А. (2023). Олий таълим муассасаларида бўлажак ўқитувчиларнинг касбий компетенцияларини ривожлантириш. Тошкент: "Фан ва технологиялар" нашриёти.
2. Anderson, T. (2022). The Theory and Practice of Online Learning. New York: Routledge.
3. Белозерцев, Е.П. (2023). Педагогическое образование в условиях цифровизации. Москва: Педагогика.
4. Martinez, M.R. (2024). Innovation in Teacher Education. Journal of Teacher Education, 75(1), 23-35.
5. Юлдашев, М.А. (2023). Ўзбекистонда педагог кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш. Тошкент: Ўқитувчи.
6. Абдуллаева, К.М. (2023). Педагогик таълимни модернизациялаш: назария ва амалиёт. Тошкент: "Ўқитувчи" нашриёти.